

An impressionistic painting of a landscape, possibly a coastal scene, viewed through a window frame. The colors are muted and blended, with a focus on light and shadow. The window frame is dark and prominent on the right side.

ONDINE

RAUTAVAARA
Book of Visions

Adagio Celeste
Symphony No. 1

National Orchestra
of Belgium
MIKKO FRANCK

SUPER AUDIO CD

Symphony No. 1 (1955/1988/2003)

I wrote my First Symphony while studying in the United States in 1955, but the work has since undergone two substantial changes. The original four-movement structure changed into a two-movement structure in 1988, with an expansive, Romantic and pathos-laden principal movement followed by a grotesque and ironic scherzo. This version seems to owe something to Dimitri Shostakovich, one of the idols of 1950s Modernism in Finland. Later I found that the structure was out of balance, and in 2003 I added a lyrical slow movement between the two existing ones. In order to preserve the 1950s spirit of the original work, I based the slow movement on a solo song I had written around the same time.

Adagio Celeste (1997/2000)

Adagio Celeste was prompted – like so many of my works – by a bit of text, in this case verses by Lassi Nummi written in 1982. I believe that the poem itself can say more about the music than the twelve-tone row upon which it is built:

*Then, that night, when you want to love me in the
deep of night,
wake me.*

*Our sheets are cool, white
like the snow outside in the twilight landscape.*

*I may have been waiting, may be tired of waiting,
come.*

*Do not grow petrified, supporting the world, like a black
tree standing alone,*

*come. Wake me. Let me wake
through old age and death, and wake yourself,
come like the snow, join us
to the communion of the world.*

*Let our love be groping and mumbling.
Through the world it is
love when you want, when you wake me,
when it is the deep of night,
when the world surrenders. Come.*

Book of Visions (2003/2005)

1. A Tale of Night
2. A Tale of Fire
3. A Tale of Love
4. A Tale of Fate

A work of art is unpredictable; it makes its own rules. Thus it happened that it was in the process of composing the four movements of *Book of Visions* that the character and title of each movement began to emerge slowly. It was not a question of describing 'night', 'fire', 'love' or 'fate', but of describing the effect of these phenomena on me – or rather, on the music being born. Visions were indeed seen, and Tales were told, though not by me using the music but by the music telling me. I could do nothing but listen, with fascination, like the Sultan in the tales of the Arabian Nights. Each listener will probably generate his or her own visions and tales as I did, but as we know, the author's interpretation cannot be considered any more valuable than anyone else's.

Nevertheless, I cannot refrain from relating how important the Night was for me as a child: it was a time of omens, of horror and

splendour, of hidden treasures. And indeed the opening of A Tale of Night is an omen: the cantabile returns at the end of A Tale of Fate as a soaring, expansive melody. What about Fire, then? I shall never forget the flames of war over Helsinki; my profound respect for the element found expression in my early Piano Sonata, *The Fire Sermon*. And Love – my own unbelievable love story has been the most important factor in my life. Finally, Fate. I am not superstitious by nature, but it could scarcely escape me that immediately after writing A Tale of Fate I had a near-fatal attack, with no warning, that hospitalized me for six months.

Book of Visions would not exist if it were not for Mikko Franck. Not just because he wanted to commission a new composition, but because I had come to know how naturally and understandingly he conducts my music and what a brilliant interpreter of my music he is.

Einojuhani Rautavaara
Translation: Jaakko Mäntyjärvi

Einojuhani Rautavaara (b. 1928) has in recent years become Finland's internationally best-known living composer. His music was featured in over 100 orchestra concerts worldwide in 2004. He studied composition first with Aarre Merikanto at the Sibelius Academy in Helsinki, then with Aaron Copland, Vincent Persichetti and Roger Sessions in New York and Tanglewood in 1955–56, and finally with Wladimir Vogel in Switzerland and Rudolf Petzold in Cologne. Rautavaara subsequently developed a considerable reputation as a composition teacher; he was professor of composition at the Sibelius Academy from 1976 to 1988.

Stylistically, Rautavaara's music has ranged over a wide spectrum from post-war Finnish and Scandinavian modernism to avantgarde constructivism and thence through a more romantic musical language, anchored in tonality, to a post-modernist style that combines both modernist and more traditional elements.

Rautavaara's extensive and highly individual oeuvre includes ten operas (including chamber operas and choral operas), eight symphonies, eleven concertos for various instruments with orchestra, and a large number of other orchestral, vocal and chamber works.

The recording of Rautavaara's breakthrough work, *Angel of Light* (Symphony No. 7) on the Ondine label received the Cannes Classical Award in 1997 and also a Grammy nomination. The Violin Concerto on the disc *Angels and Visitations* likewise received the Cannes Classical Award in 1998. Ondine's extensive series of Rautavaara discs has continued to win several international recording awards. Rautavaara is still active and writing in the same powerful vein.

Founded in 1936, the **National Orchestra of Belgium** can be proud of a rich career path, punctuated with encounters with reputed conductors and renowned soloists. Over the years, it has forged its own identity and is distinguished today by its specific contribution and qualities.

It is an orchestra which does not hesitate to take to the road. While it does take up residence in the Brussels Palais des Beaux-Arts to offer varied cycles of concerts in partnership with BozarMusic, the NOB also travels to the four corners of Belgium to get closer to the public.

The orchestra counts on the enthusiasm of young people. Bubbling with ideas, Mikko Franck, the young Finnish conductor, has been the NOB's musical director for three seasons

5

Einojuhani Rautavaara

now. The NOB's many young recruits and the choice of soloists also bear witness to the confidence which the orchestra has in talented young artists.

The orchestra works through a truly vast repertoire without confining itself to works of a particular style, period or country. Classical and romantic works mix with pieces from the 20th century in its programme, alongside some daring projects as film music, its participation to the FilmFestival van Vlaanderen, the collaboration with the *Tactus* project for young composers, a large choice of projects for young people and last but not least its co-operation with the International Queen Elisabeth Music Competition of Belgium.

After its second Japan tour in July 2004, the NOB is invited to play in the most important cities of Switzerland and Germany during the 2005–2006 season.

Mikko Franck began to play the violin at the age of five and entered Helsinki's Sibelius Academy in 1992, subsequently studying in New York, Israel and Sweden. It was in 1995 that he began conducting studies; at first privately with Prof. Jorma Panula, then between 1996 and 1997 in the conducting class of the

Sibelius Academy. Still only in his 20s, Mikko Franck has rapidly established himself as one of the most exciting international conductors, building up a wide range of repertoire both with symphony orchestras and in the opera house.

Mikko Franck is currently Music Director and Chief Conductor of the National Orchestra of Belgium and has been appointed General Music Director of the Finnish National Opera, a post which he will take up from the 2006/07 season.

In recent seasons, Mikko Franck has worked with orchestras such as the Berlin Philharmonic, Munich Philharmonic, Philharmonia, Israel Philharmonic and Washington National Orchestras, Berlin Staatskapelle, Super World Orchestra Japan, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Leipzig Gewandhaus, Los Angeles Philharmonic, Dallas Symphony and Chicago Symphony Orchestras and both the Chamber Orchestra of Europe and the Mahler Chamber Orchestra. He has toured Japan with both the Bamberger Symphoniker and the National Orchestra of Belgium, and in 2002 he was artistic director of a Rautavaara Festival with the Helsinki Philharmonic. At the Finnish National Opera, productions he has conducted have included *The Magic Flute*, *L'Elisir d'Amore*,

Mikko Franck

Don Giovanni, *La Bohème*, Mussorgsky's *Khovanshchina* and, in autumn 2003, the world première of *Rasputin* by Einojuhani Rautavaara. The 2004/5 season included a new production of Wagner's *Parsifal*. Outside Finland, he has conducted *La Traviata* at the Norwegian Opera and *Carmen* at the Royal Stockholm Opera, and, in spring 2004, a revival of *L'Elisir d'Amore* at Staatsoper Berlin.

Mikko Franck's recording of Sibelius's *En Saga* and *Lemminkäinen Legends* (Ondine ODE 953-2) with the Swedish Radio Symphony Orchestra received outstanding reviews throughout the international press and was nominated for a Grammy Award (Best Orchestral Performance) in 2001. Other recent discs include a recording of Tchaikovsky's Sixth Symphony ('*Pathétique*') (ODE 1002-2) and Rautavaara's opera *The House of the Sun* (ODE 1032-2D).

1. Symphonie (1955/1988/2003)

Meine erste Symphonie entstand 1955, während ich in den Vereinigten Staaten studierte, veränderte aber später zweimal ihre Gestalt. Die viersätzliche Form wandelte sich 1988 zur zweisätzigen, wobei auf einen breit angelegten, romantischen und pathetischen Hauptsatz nun ein grotesk ironisches Scherzo folgte. Einer der Idole des Modernismus in Finnland zwischen 1950 und 1960, Dmitri Schostakowitsch, scheint für diese Version Pate gestanden zu haben. Später hatte ich den Eindruck, dass der Komplex ein besseres Gleichgewicht benötigte, und 2003 fügte ich zwischen die beiden Sätze einen dritten, lyrisch langsamen Satz ein. Um den Zeitgeist der fünfziger Jahre zu erhalten, habe ich als Ausgangspunkt ein Sololied benutzt, das ich zur gleichen Zeit komponierte.

Adagio Celeste (1997/2000)

Die Anregung für *Adagio Celeste* bestand – wie häufig für meine Kompositionen – aus einem Text oder einem Gedicht: Verse von Lassi Nummi aus dem Jahr 1982. Ich glaube, das Gedicht verrät darum mehr von dieser Arbeit als beispielsweise die Zwölftonreihe, aus deren Tönen das *Adagio* aufgebaut ist:

*Dann, in jener Nacht, wenn du mich lieben willst
um Mitternacht, weck mich!*

*Unsere Laken sind kühl, weiß
wie draußen der Schnee in der dämmerigen
Landschaft.*

*Vielleicht habe ich gewartet, bin vielleicht
des Wartens müde, komm!*

*Erstarre nicht unter der Welt wie ein schwarzer
alleinstehender Baum, sondern
komm! Weck mich! Lass mich erwachen
durch Alter und Tod hindurch, und erwache selbst,
komm wie der Schnee, vereine du
uns mit der Welt!*

*Ein Tasten und Stammeln mag unsere Liebe sein.
Durch die Welt hindurch ist es
Liebe, wenn du es willst, wenn du mich weckst,
wenn Mitternacht ist, wenn
sich die Welt auflut. Komm!*

*(Übers.: Ingrid Schellbach-Kopra. In: Lassi Nummi:
Welt, noch immer. Eisingen: Heiderhoff, 1992)*

Buch der Visionen (2003/2005)

1. **Nachtgeschichte**
1. **Feuergeschichte**
3. **Liebesgeschichte**
4. **Schicksalsgeschichte**

Ein Kunstwerk lässt sich nicht vorhersagen und erschafft seine eigenen Gesetze. Daher kristallisierten sich, während ich die vier Sätze vom *Buch der Visionen* komponierte, Titel und Charakter eines jeden Satzes erst allmählich heraus. Bei diesen Titeln und Charakteren handelt es sich nicht um bloße Beschreibungen von »Nacht«, »Feuer«, »Liebe« und »Schicksal«, sondern um den Einfluss dieser Phänomene auf den Komponisten – oder besser auf die Musik, die damals entstand. Natürlich hatte da jemand Visionen und es wurden Geschichten erzählt, aber das war nicht unbedingt ich, der die Musik als Hilfsmittel benutzte, sondern die im Entstehen begriffene Musik erzählte alles ihrem Komponisten. Ich durfte zuhören, gefesselt, so wie einst ein Sultan den Geschichten aus Tausendundeiner Nacht lauschte. Jeder Konzertbesucher wird vermutlich eigene Visionen, eigene Erzählungen erschaffen. Das habe auch ich getan, wenngleich man weiß, dass die Interpretation durch den Autor so wenig wie die anderer Personen zählt.

Ich mag jedoch nicht verschweigen, wie wichtig die Nacht schon für mich als Kind gewesen ist: Sie war die Zeit der Omen, ein Augenblick aus Schrecken und Herrlichkeit, der verborgenen Schätze. Und tatsächlich: Am Beginn meiner ersten Geschichte vernimmt man gleich einem Omen ein Cantabile, welches am Schluss des letzten Satzes als weites, gedehntes Lied wiederkehrt. Und das Feuer? Ich vergesse nie die lodernnden Flammen über Helsinki im Zweiten Weltkrieg. Meine tiefe Ehrfurcht vor dem Feuer habe ich schon in der frühen Klaviersonate *Feuerpredigt* gezeigt. Zu guter Letzt: Ich bin nicht besonders abergläubisch, musste aber erleben, dass ich plötzlich ohne Vorwarnung, nachdem ich die »Schicksalsgeschichte« komponiert hatte, nahezu schicksalhaft erkrankte, was mich für sechs Monate in einer Klinik festhielt.

Ohne Mikko Franck gäbe es das *Buch der Visionen* nicht. Nicht nur, weil er eine neue Komposition in Auftrag geben wollte. Mir war aufgefallen, wie natürlich und verständlich er meine Kompositionen dirigiert, ein welch glänzender Interpret meiner Musik er ist.

Einojubani Rautavaara
Übersetzung: Jürgen Schielke

Einojuhani Rautavaara (*1928) dessen Orchesterkompositionen im Jahr 2004 weltweit in mehr als 100 Konzerten aufgeführt wurden, ist mittlerweile der international bekannteste zeitgenössische Komponist Finnlands. Rautavaara studierte Komposition bei Aarre Merikanto an der Sibelius-Akademie in Helsinki und setzte seine Studien 1955–1956 in New York und Tanglewood bei Aaron Copland, Vincent Persichetti und Roger Sessions fort. Weitere Studien betrieb er in der Schweiz bei Wladimir Vogel und in Köln bei Rudolf Petzold. Von 1976 bis 1988 wirkte er als Professor für Komposition an der Sibelius-Akademie in Helsinki.

Rautavaaras stilistische Fixpunkte haben sich in mehreren Jahrzehnten vom skandinavischen Modernismus der Nachkriegszeit zum konstruktivistischen Avantgardismus, zu einer romantischen, tonalen Tonsprache und schließlich hin zu einer Kompositionsweise verlagert, die modernistische und traditionelle Elemente miteinander verknüpft und Merkmale der postmodernen Ästhetik aufweist.

Das umfangreiche originäre Gesamtwerk besteht mittlerweile aus zehn Opern bzw. Kammer- und Choropern, acht Symphonien, elf Konzerten für verschiedene Instrumente und Orchester sowie einer großen Anzahl sonstiger

Orchester-, Vokal- und Kammermusikwerke.

Seinen Durchbruch erzielte Einojuhani Rautavaara mit *Angel of Light*, der 7. Symphonie. Die Einspielung durch Ondine wurde für den Grammy nominiert und erhielt 1997 den Cannes Classical Award. Im folgenden Jahr wurde auch das Violinkonzert auf der CD »Angels and Visitations« mit dem Cannes Classical Award ausgezeichnet. Inzwischen hat die umfassende Edition seines Œuvres bei Ondine zahlreiche internationale Schallplattenpreise gewonnen. Auch Rautavaaras neue Kompositionen stoßen weiterhin auf außergewöhnlich große Resonanz.

Im Jahr 1936 gegründet, kann das **Belgische Nationalorchester (NOB)** auf eine reiche Geschichte zurückblicken, unterstrichen durch Auftritte mit angesehenen Dirigenten und berühmten Solisten. Die ruhmreiche Vergangenheit hat die Identität des Orchesters geformt, das heute wertvolle Beiträge zur Musik leistet und sich durch ein hohes Niveau auszeichnet.

Das NOB tourt überaus häufig. Während es an seinem Stammsitz im Brüsseler Palais des Beaux-Arts abwechslungsreiche Konzertreihen in Zusammenarbeit mit BozarMusic anbietet, sucht das Orchester in allen Teilen Belgiens den Kontakt zum Publikum.

Das Orchester baut auf den Enthusiasmus junger Leute. Sprühend vor Ideen amtiert Mikko Franck, sein junger finnischer Dirigent, nun seit drei Spielzeiten als Musikdirektor. Viele neue, junge Mitglieder im Ensemble und die Auswahl der Solisten sind Ausdruck des Vertrauens, welches das Orchester talentierten jungen Künstlern entgegenbringt.

Das Belgische Nationalorchester verfügt über ein großes Repertoire, hat sich aber nicht auf einen bestimmten Stil, eine Epoche oder ein Land spezialisiert. Klassische und romantische Kompositionen sind im Programm ebenso vertreten wie Stücke des 20. Jahrhunderts, ergänzt durch spezielle Projekte wie Filmmusik oder die Teilnahme beim Flandern-Filmfestival, eine enge Zusammenarbeit mit dem *Tactus*-Projekt für junge Komponisten und eine bunte Projektpalette für ein junges Publikum. Hinzu kommt die Kooperation mit dem Internationalen Königin Elisabeth-Musikwettbewerb in Belgien.

Nach seiner zweiten Japan-Tournee im Juli 2004 ist das NOB für die Spielzeit 2005/06 in die wichtigsten Musikstädte Deutschlands und der Schweiz eingeladen worden.

Mikko Franck begann im Alter von fünf Jahren mit dem Violinspiel. 1992 trat er in die Sibelius-Akademie ein und studierte anschließend in New York, Israel und Schweden. Im Jahr 1995 nahm er ein Studium in Orchesterleitung auf, anfangs privat bei Prof. Jorma Panula, dann 1996 und 1997 an der Dirigentenklasse der Sibelius-Akademie. Noch keine Dreißig hat sich Mikko Franck als einer der aufregendsten internationalen Dirigenten etabliert. Er beherrscht ein breit gefächertes Repertoire sowohl für Symphonieströcher als auch die Oper.

Gegenwärtig amtiert er als Musikdirektor und Chefdirigent des Belgischen Nationalorchesters und wird, beginnend mit der Saison 2006/07, auch das Amt des Generalmusikdirektors an der Finnischen Nationaloper übernehmen.

Mikko Franck hat in den jüngsten Spielzeiten mit namhaften Klangkörpern zusammengearbeitet. Hierzu zählen die Berliner und Münchner Philharmoniker, das Philharmonia Orchestra London, das Israel Philharmonic und Washington National Orchestra, die Staatskapelle Berlin, das Super World Orchestra Japan, das Deutsche Symphonie-Orchester Berlin, das Leipziger Gewandhaus-Orchester, das Los Angeles Philharmonic, Dallas Symphony und Chicago Symphony Orchestra, das Chamber Orchestra of Europe und

das Mahler Chamber Orchestra. Er hat Japan-Tourneen mit den Bamberger Symphonikern und dem Belgischen Nationalorchester unternommen und war 2002 künstlerischer Leiter des Rautavaara-Festivals, veranstaltet vom Philharmonischen Orchester Helsinki. Zu den Produktionen, die er an der Finnischen Nationaloper dirigiert hat, zählen die *Zauberflöte*, *L'Elisir d'Amore*, *Don Giovanni*, *La Bohème*, Mussorgskis *Chowanstschina* und, in der Herbst-saison 2003, die Welturaufführung von Einojuhani Rautavaaras Oper *Rasputin*. Hinzugekommen ist in der Spielzeit 2004/05 eine neue Produktion von Wagners *Parsifal*. Im Ausland hat Franck *La Traviata* an der Norwegischen Oper und *Carmen* an der Stockholmer Oper dirigiert sowie, als Wiederaufnahme, *L'Elisir d'Amore* im Frühjahr 2004 an der Staatsoper Berlin.

Mikko Francks Einspielung von Sibelius' *En Saga* und der *Lemminkäinen-Suite* gemeinsam mit dem Schwedischen Rundfunk-Symphonieorchester (Ondine ODE 953-2) wurde in der internationalen Presse mit hervorragenden Kritiken bedacht und 2001 für einen Grammy (Best Orchestral Performance) nominiert. Zu Francks neuesten CDs zählen eine Aufnahme von Tschaikowskys 6. Symphonie (*Pathétique*) (ODE 1002-2) und Rautavaaras Oper *Haus der Sonne* (ODE 1032-2D).

Première symphonie (1955/1988/2003)

La première symphonie est née en 1955 quand j'étudiais aux États-Unis, mais elle a connu des transformations, par deux fois même. La forme originale en quatre mouvements s'est réduite, en 1988, en deux mouvements. Un vaste mouvement principal, romantique et même pathétique, est suivi par un scherzo grotesquement ironique. Une des idoles du modernisme dans la Finlande des années 1950, Chostakovitch, semble être le parrain de cette version. Toutefois, j'ai senti plus tard que l'œuvre n'était pas équilibrée et, en 2003, j'ai ajouté entre les mouvements une troisième partie centrale, lyrique et lente. Pour conserver l'ambiance des années 1950, j'ai utilisé comme point de départ une des mélodies que j'avais composées à cette époque.

Adagio Celeste (1997/2000)

L'impulsion pour l'*Adagio Celeste* fut – comme c'est souvent le cas dans ma musique – un texte ou un poème : les vers de Lassi Nummi de 1982. Je crois donc que ce poème explique mieux mon œuvre que, par exemple, la série dodécaphonique sur laquelle l'*Adagio* se base : *Puis, la nuit où tu veux m'aimer au milieu de la nuit, réveille-moi.*

*Nos draps sont frais, blancs
comme la neige dehors dans le paysage obscur.
J'ai peut-être attendu, peut-être eu assez d'attendre,
viens!*

*Ne te fige pas pour porter le monde comme un
arbre noir,
isolé, mais
viens. Réveille-moi. Laisse-moi me réveiller
à travers la vieillesse et la mort, et réveille-toi,
viens comme une chute de neige, lie-nous
au monde.*

*Que notre amour soit un tâtonnement et un
bredouillement.*

*A travers le monde il est
un amour, lorsque tu le veux, lorsque tu me
réveilles,
au milieu de la nuit, lorsque
le monde se rend. Viens.*

Livre des visions (2003/2005)

- 1. Un conte de la nuit**
- 2. Un conte du feu**
- 3. Un conte de l'amour**
- 4. Un conte du destin**

L'œuvre d'art est capricieuse et crée ses propres lois. Ainsi en composant les quatre mouvements de mon *Livre des visions*, le titre et le caractère de chaque mouvement commençait à apparaître lentement. Il ne s'agissait tout de même pas de dépendre « la nuit », « le feu », « l'amour » et « le destin », mais l'effet de ces phénomènes sur le compositeur – ou encore mieux, sur la musique qui était en train de naître. Car bien sûr, il y a eu des visions et on a raconté des histoires, mais ce n'était pas moi qui les racontais, moi qui utilisais la musique comme instrument, mais c'était la musique en train de naître qui les racontait au compositeur. Je ne pouvais que les écouter, fasciné, tout comme autrefois un sultan écoutait les Contes des mille et une nuits. Chaque auditeur créera certainement ses propres visions. C'est ce que j'ai fait, moi aussi, mais comme on le sait, on ne considère pas que l'interprétation de l'auteur soit plus précieuse que celle de qui que ce soit.

Je ne peux cependant pas éviter de dire combien la nuit m'est importante. Déjà pendant

l'enfance : c'était le moment des présages, l'heure des trésors cachés. Et vraiment : au début du premier conte, on entend comme présage un cantabile qui réapparaît à la fin du dernier conte sous la forme d'un chant large et vaste. Et le feu ? Je n'oublierai jamais les flammes de la guerre sur Helsinki en feu, donc j'ai rendu un vibrant hommage au feu dans la musique, comme dans ma sonate de jeunesse *Tulisaarna* (Serment du feu). Et pour finir, je ne suis pas particulièrement superstitieux, mais je ne pouvais pas ne pas remarquer qu'à peine écrit le Conte du destin, j'ai eu soudainement, sans avertissement, une crise presque fatale qui m'a conduit à l'hôpital pour six mois.

Sans Mikko Franck, le *Livre des visions* n'existerait pas. Pas seulement parce qu'il a voulu commander une nouvelle œuvre, mais surtout parce que je me suis rendu compte de la manière naturelle et claire dont il dirige mes œuvres, c'est un magnifique interprète de ma musique.

Einojuhani Rautavaara
Traduction : Anja Fantapié

Einojuhani Rautavaara (né en 1928) est, ces dernières années, devenu le compositeur finlandais vivant le plus connu dans le monde. Ainsi en 2004, ses oeuvres orchestrales ont été programmées au cours de plus de cent concerts au quatre coins du monde. Il a étudié la composition à l'Académie Sibelius avec Aarre Merikanto, puis de 1955 à 1956 à New York et à Tanglewood (Aaron Copland, Vincent Persichetti, Roger Sessions) ainsi qu'en Suisse (Wladimir Vogel) et à Cologne (Rudolf Petzold). Il a été le professeur de composition à l'Académie Sibelius de 1976 à 1988.

L'attitude stylistique de Rautavaara est passée du modernisme nordique et finlandais d'après guerre à l'avant-gardisme constructiviste, puis à une écriture tonale plus romantique et finalement à un langage musical qui réunit des éléments modernistes et plus traditionnels où l'on peut observer aussi des traits de l'esthétique postmoderne.

L'œuvre vaste et toujours très personnelle de Rautavaara comprend dix opéras y compris un opéra de chambre et un pour chœur, huit symphonies, onze concertos pour différents instruments et orchestre et un grand nombre d'autres compositions orchestrales, vocales et de chambre.

L'enregistrement d'*Angel of Light* (la Septième symphonie), un des grands succès de Rautavaara,

a obtenu un Cannes Classical Award 1997 et a été candidat pour le Grammy. Le concerto pour violon sur le disque *Angels and Visitations* a également obtenu un Cannes Classical Award 1998. L'importante série d'enregistrements d'Ondine des œuvres de Rautavaara a reçu de nombreux prix internationaux. La production de Rautavaara se poursuit toujours avec force.

Fondé en 1936, l'**Orchestre national de Belgique** peut s'enorgueillir d'un riche parcours, jalonné de rencontres avec des chefs réputés et des solistes renommés. Au fil du temps, il s'est forgé une identité et se distingue aujourd'hui par un apport et des qualités spécifiques.

C'est un orchestre qui n'hésite pas à prendre la route. Outre sa résidence au Palais des Beaux Arts de Bruxelles, où il propose des cycles variés de concerts en partenariat avec BozartMusic, le ONB donne des concerts aux quatre coins de la Belgique afin de se rapprocher de ses publics..

L'orchestre compte sur l'enthousiasme des jeunes. Bouillonnant d'idées, Mikko Franck, le jeune chef finlandais, entame sa troisième saison en tant que directeur musical du ONB. Le recrutement de nombreux jeunes musiciens et le choix des solistes attestent aussi de la confiance que le ONB met dans les jeunes talents.

L'orchestre travaille un répertoire très vaste sans se cantonner aux œuvres d'un certain style, d'une certaine époque ou d'un pays déterminé. Dans sa programmation, les œuvres classiques et romantiques côtoient de nombreuses pages du 20ème siècle, à côté de quelques projets audacieux, comme des musiques de film, la participation au Festival du Film de Flandres, la collaboration avec le projet *Tactus* pour les jeunes compositeurs, une palette de projets pour les jeunes et, enfin, sa collaboration étroite avec le Concours Musical International Reine Elisabeth.

Après sa deuxième tournée au Japon en juillet 2004, le ONB est invité à jouer, au cours de la saison 2005–2006, dans les villes les plus importantes de Suisse et d'Allemagne.

Mikko Franck a commencé ses études du violon à l'âge de cinq ans et il est entré à l'Académie Sibelius à Helsinki en 1992. Après quoi, il a étudié à New York, en Israël et en Suède. C'est en 1995 qu'il a commencé la direction d'orchestre, d'abord comme élève privé de Jorma Panula, puis entre 1996 et 1997 au sein de la classe de direction d'orchestre de l'Académie Sibelius. A peine à l'âge de vingt ans, il est rapidement devenu un des plus

intéressants chefs d'orchestre dans le monde, avec un large répertoire aussi bien symphonique que lyrique.

Mikko Franck est actuellement directeur musical et chef principal de l'Orchestre national de Belgique et il a été nommé principal directeur musical de l'Opéra national de Finlande, mandat qu'il prendra en 2006/07.

Au cours des saisons récentes, il a travaillé avec des orchestres tels que le Philharmonique de Berlin, le Philharmonique de Munich, la Philharmonia, le Philharmonique d'Israël, l'Orchestres national de Washington, la Staatskapelle de Berlin, le Super World Orchestra du Japon, les Orchestres symphoniques de Dallas et de Chicago et même le Chamber Orchestra of Europe et le Mahler Chamber Orchestra. Il a fait une tournée au Japon avec l'Orchestre symphonique de Bamberger et avec l'Orchestre national de Belgique et, en 2002, il était directeur artistique du Festival Rautavaara avec la Philharmonie de Helsinki. A l'Opéra national de Finlande, il a dirigé les productions de *La Flûte enchantée*, *L'Elisir d'Amore*, *Don Giovanni*, *La Bohème*, *Khovanchchina* de Moussorgsky et, à l'automne 2003, la première mondiale de *Raspoutine* d'Einojuhani Rautavaara. La saison 2004/05 a

comporté une nouvelle production de *Parsifal* de Wagner. Hors de la Finlande, il a dirigé *La Traviata* à l'Opéra de Norvège et *Carmen* à l'Opéra royal de Stockholm et, au printemps 2004, une nouvelle version de *L'Elisir d'Amore* au Staatsoper Berlin.

L'enregistrement de Mikko Franck de *En Saga* et des *Légendes de Lemminkäinen* (Ondine ODE 953-2) de Sibelius, avec l'Orchestre symphonique de la Radio suédoise a été très bien reçu par la presse internationale et a été nommé pour un Grammy Award (Meilleure interprétation orchestrale) en 2001. Parmi ses autres disques récents on trouve les enregistrements de la *Sixième symphonie* de Tchaïkovski ('Pathétique') (ODE 1002-2), et de *La Maison du Soleil* de Rautavaara (ODE 1032-2D).

1. sinfonia (1955/1988/2003)

Ensimmäinen sinfonia syntyi 1955 opiskellessani Yhdysvalloissa, mutta on myöhemmin kokenut muodonmuutoksia kahdestikin. Alkuperäinen neliosainen muoto muuttui vuonna 1988 kaksiosaiseksi. Siinä laajaa, romanttista ja paatoksellistakin pääosaa seuraa groteskin ironinen scherzo. Yksi 1950-luvun modernismin idoleista Suomessa, Dmitri Šostakovitš, tuntuu olevan tuon version kummina. Koin myöhemmin, että kokonaisuus kuitenkin vaati tasapainottamista, ja vuonna 2003 lisäsin osien väliin kolmannen, lyyrisen hitaan osan. Säilyttääkseni 1950-luvun ajanhengen käytin sen lähtökohtana samoihin aikoihin sävellettyä yksinlaulua.

Adagio Celeste (1997/2000)

Adagio Celesten herätteenä oli – niinkuin varsin usein musiikkisani – teksti tai runo: Lassi Nummen säkeet vuodelta 1982. Luulen, että siksi tuo runo kertoo sävellyksestä enemmän kuin esimerkiksi kaksitoistasävelrivi, jonka sävelistä *Adagio* rakentuu:

*Sitten, sinä yönä, kun haluat rakastaa minua
sydänyöllä,
herätä minut.*

*Lakanamme ovat viileät, valkeat
kuin lumi ulkona hämärässä maisemassa.*

*Minä olen ehkä odottanut, ehkä väsynyt odottamaan,
tule.*

*Älä jähmety kantamaan maailmaa niinkuin musta
erillinen puu, vaan
tule. Herätä. Anna minun herätä
vanhuuden ja kuoleman lävitse, ja herää itse,
tule kuin lumisade, yhdistä meidät
maailman yhteyteen.*

*Olkoon rakkautemme hapuilua ja soperrusta.
Maailman lävitse se on
rakkautta, kun haluat, kun herätät,
kun on sydänyö, kun
maailma antautuu. Tule.*

Näkyjen kirja (2003/2005)

1. Yön tarina

2. Tulen tarina

3. Rakkauden tarina

4. Kohtalon tarina

Taideteos on ennalta arvaamaton ja luo omat lakinsa. Niinpä vasta säveltäessäni *Näkyjen kirjan* neljää osaa alkoi kunkin osan nimi ja luonne hitaasti ilmestyä. Kuitenkaan ei ole kysymys »yön», »tulen», »rakkauden» ja »kohtalon» kuvaamisesta, vaan noiden ilmiöiden vaikutuksesta säveltäjään – tai paremminkin siihen musiikkiin, joka oli syntymässä. Sillä näkyjä kyllä nähtiin ja tarinoita kerrottiin, mutta kertomassa en niinkään ollut minä, musiikkia välineenä käyttäen, vaan syntyvä musiikki kertoi ne säveltäjälleen. Saatoin vain kuunnella, kiehdottuna, niinkuin kerran sulttaani kuunteli Tuhannen ja Yhden Yön tarinoita. Kukin kuulija luultavasti luo omat näkynsä, oman kertomuksensa. Niin tein itsekin, mutta kuten tiedämme, ei tekijän tulkintaa pidetä sen arvokkaampana kuin kenen tahansa.

Kuitenkaan en voi olla kertomatta, miten tärkeä Yö oli minulle jo lapsena: se oli enteiden hetki, kauhun ja loiston, kätkeytyjen aarteiden aika. Ja

todella: ensimmäisen tarinan alussa kuullaan kuin enteenä cantabile, joka palaa jälleen viimeisen osan lopulla leveänä, laajana lauluna. Entä Tuli: en koskaan unohda sodan liekkejä palavan Helsingin yllä, niin että toin syvän kunnioituksen tulta kohtaan myös musiikkiin jo varhaisessa pianosonaatissa *Tulisaarna*. Ja lopuksi: en ole kovin taikauskoinen, mutta enhän voinut olla huomaamatta, että heti sävellettyäni Kohtalon kertomuksen sain äkkiä, varoituksetta, melkein kohtalokkaan sairauskohtauksen, joka vei minut sairaalaan kuuden kuukauden ajaksi.

Ilman Mikko Franckia ei *Näkyjen Kirjaa* olisi. Ei vain siksi, että hän halusi tilata uuden sävellyksen, mutta varsinkin koska olin huomannut, miten luonnollisesti ja ymmärtäen hän johtaa sävellyksiäni, miten loistava minun musiikkini tulkitsija hän on.

Einojubani Rautavaara

Einojuhani Rautavaara (s.1928) on viime vuosina noussut Suomen kansainvälisesti tunnetuimmaksi eläväksi säveltäjäksi. Niinpä vuoden 2004 aikana esitettiin maailmalla yli sadassa konsertissa Rautavaaran orkesterisävellyksiä. Hän opiskeli sävellystä Sibelius-Akatemiassa Aarre Merikannon johdolla ja jatkoi opintojaan 1955–56 New Yorkissa ja Tanglewoodissa (Aaron Copland, Vincent Persichetti, Roger Sessions) sekä myöhemmin Sveitsissä (Wladimir Vogel) ja Kölnissä (Rudolf Petzold). Vuosina 1976–88 hän toimi sävellyksen professorina Sibelius-Akatemiassa.

Rautavaaran tyyllinen asennoituminen on vaihdellut sodanjälkeisestä suomalaisesta ja pohjoismaisesta modernismista konstruktivistiseen avantgardismiin, siitä taas romanttisempaan, tonaaliseen sävelkieleen, ja lopulta modernistisia ja traditionalistisempia elementtejä yhdistävään sävelkieleen, jossa on havaittavissa myös postmodernistisen taide-estetiikan piirteitä.

Rautavaaran laajaan, kauttaaltaan hyvin persoonalliseen tuotantoon kuuluu kymmenen oopperaa mukaan lukien kamari- ja kuoro-oopperat, kahdeksan sinfoniaa, yksitoista konserttoa eri instrumenteille ja orkesterille sekä suuri määrä muita orkesteri-, vokaali- ja kamarimusiikkiteoksia.

Rautavaaran läpimurtoteoksen *Angel of Light* (7. sinfonia) levytykselle myönnettiin Cannes Classical Award 1997 ja levy nimettiin myös Grammy-ehdokkaaksi. Viulukonsertto levyllä *Angels and Visitations* palkittiin niin ikään Cannes Classical Awardilla vuonna 1998. Sittemmin Ondinen mittava Rautavaaran tuotannon levysarja on saanut useita kansainvälisiä äänilevy-palkintoja. Rautavaaran uusi tuotanto on jatkunut edelleen vahvana.

Vuonna 1936 perustettu **Belgian kansallisorkesteri** (Orchestre National de Belgique / Nationaal Orkest van België) on tehnyt hienoa esiintymisuraa nimekkäiden kapellimestarien ja merkittävien solistien kera. Vuosien varrella se on luonut itselleen omaleimaisen identiteetin ja korkean laadullisen tason.

Orkesteri kiertää ahkerasti. Toisaalta se konsertoi Brysselin taidepalatsissa (Palais des Beaux-Arts) yhteistyössä BozarMusicin kanssa, mutta toisaalta se myös esiintyy eri puolilla Belgiaa päästäkseen lähemmäksi yleisöään.

Nuorten ihmisten innostus on orkesterin käyttövoima. Ideoita pursuava nuori suomalainen kapellimestari Mikko Franck on ollut orkesterin taiteellinen johtaja kolmen kauden ajan. Orkesterin monet nuoret soittajat

ja konsertteihin kiinnitetyt solistit osoittavat niin ikään orkesterin luottamusta nuoriin lahjakkaisiin taiteilijoihin.

Orkesterin ohjelmisto on erittäin laaja, eikä se rajoitu tiettyihin tyyliin, aikakausiin tai kansallisuuksiin. Klassisen ja romanttisen kauden teoksia yhdistellään vapaasti 1900-luvun musiikkiin, ja orkesteri on myös osallistunut Flanderin elokuvafestivaaleille, *Tactus*-yhteistyöprojektiin nuorten säveltäjien kanssa, erilaisiin nuorisoprojekteihin sekä kansainväliseen Kuningatar Elisabeth -kilpailuun kotimaassaan.

Orkesteri teki toisen Japanin-kiertueensa heinäkuussa 2004, ja kaudella 2005–06 se on kutsuttu esiintymään Sveitsin ja Saksan suurimpiin kaupunkeihin.

Mikko Franck aloitti viulunsoiton opinnot viisivuotiaana ja opinnot Sibelius-Akatemiassa vuonna 1992. Hän on sittemmin opiskellut New Yorkissa, Israelissa ja Ruotsissa. Kapellimestariopinnot hän aloitti vuonna 1995, ensin yksityisesti prof. Jorma Panulan johdolla ja sitten vuosina 1996–97 Sibelius-Akatemian kapellimestariluokalla. Mikko Franck on vasta kaksissakymmenissä mutta on jo saavuttanut kansainvälistä mainetta eräänä maailman kiinnostavimmista kapellimestareista, ja hänellä on

jo hallussaan laaja ohjelmisto niin sinfoniaorkesteri- kirjallisuuden kuin oopperankin alalta.

Mikko Franck on tällä hetkellä Belgian kansallisorkesterin (Orchestre National de Belgique / Nationaal Orkest van België) taiteellinen johtaja ja ylikapellimestari, ja hän ottaa vastaan Suomen Kansallisoopperan ylikapellimestarin tehtävät kaudella 2006–07.

Viime aikoina Mikko Franckin johtamia orkestereita ovat olleet Berliinin filharmonikot, Münchenin filharmonikot, Philharmonia-orkesteri, Israelin filharmonikot, Washington National Orchestra, Berlin Staatskapelle, Super World Orchestra Japanissa, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Leipzigin Gewandhaus-orkesteri, Los Angelesin filharmonikot, Dallasin sinfoniaorkesteri, Chicagon sinfoniaorkesteri, Euroopan kamariorkesteri ja Mahler-kamari-orkesteri. Hän on ollut kiertueella Japanissa Bambergin sinfoniaorkesterin ja Belgian kansallisen orkesterin kanssa. Vuonna 2002 hän oli Helsingin kaupunginorkesterin Rautavaara-festivaalin taiteellinen johtaja. Suomen Kansallisoopperassa hän on johtanut *Täikähuilua*, *Lemmenjuomaa*, *Don Giovannia*, *La Bohème* ja Musorgskin *Hovanštšinaa* sekä syksyllä 2003 Einojuhani Rautavaaran *Rasputin*-oopperan maailmankantaesityksen. Kaudella 2004–05 hän

johti Wagnerin *Parsifalin* uuden Produktion.
Ulkomailla hän on johtanut *La Traviataa*
Norjan oopperassa ja *Carmenia* Tukholman
kuninkaallisessa oopperassa sekä *Lemmenjuoman*
uusintaensi-illan Berliinin Staatsoperissa.

Mikko Franckin levytys Sibeliuksen *Sadusta*
ja *Lemminkäinen-legendoista* (Ondine ODE
953-2) Ruotsin radion sinfoniaorkesterin
kanssa sai yksimielisen erinomaiset arvostelut
kansainvälisessä lehdistöissä ja oli ehdolla Grammy-
palkinnon saajaksi parhaan orkesterimusiikin
esityksen sarjassa vuonna 2001. Hänen muita
tuoreita levytyksiään ovat Tšaikovskin 6. sinfonia
(‘Pateettinen’) (ODE 1002-2) ja Rautavaaran
ooppera *Auringon talo* (ODE 1032-2D).

Recorded at the Centre for Fine Arts, Brussels 6/05

Recording Engineer: Manuel Mohino

Digital editing and mixing: Enno Mäemets and Seppo Siirala

Producer: Seppo Siirala

Cover painting: Pekka Hepoluhta

Artist photo: Heikki Tuuli (Rautavaara)

Cover and inlay design: Cheri Tamminen

Booklet Editor: Riitta Bergroth

Executive Producer: Reijo Kiilunen

© 2005 Ondine Inc.

Fredrikinkatu 77 A 2

FIN-00100 Helsinki

Tel. +358 9 434 2210

Fax +358 9 493 956

e-mail ondine@ondine.fi

www.ondine.net

ONDINE

EINOJUHANI RAUTAVAARA (1928)

Symphony No. 1 (1955/1988/2003) 27:31

1	Andante	15:44
2	Poetico	7:41
3	Allegro	4:06

4 *Adagio Celeste* (1997/2000) 7:31
for String Orchestra

Book of Visions (2003/2005) 40:16

5	A Tale of Night	11:09
6	A Tale of Fire	7:36
7	A Tale of Love	10:09
8	A Tale of Fate	11:22

[75:43]

National Orchestra of Belgium
MIKKO FRANCK, conductor

1-4 © Warner/Chappell Music Finland Oy
c/o Fennica Gehrman Oy, Helsinki

5-8 © Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd

SUPER AUDIO CD

Book of Visions was
commissioned by the National
Orchestra of Belgium, NHK
Symphony Orchestra and the
Royal Scottish National Orchestra.